

Максимів І.О.
студ. гр. ОАМ-508,
Львівська державна фінансова академія
Науковий керівник – Романів Є.М.
к.е.н., професор кафедри обліку і аудиту

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

Сучасні економічні процеси, що мають місце в Україні й наслідки світової фінансової кризи показали необхідність удосконалення фінансово-бюджетної політики, а зокрема державного фінансового контролю. З огляду на об'єктивну потребу створення відповідної противаги існуючим загрозам у фінансовій системі, на сьогодні доведено, що існує необхідність розвитку нової форми фінансового контролю – державного аудиту. Особливістю державного аудиту є те, що прогностичні та аналітичні можливості даного інституту контролю дозволяють йому, з однієї сторони, сприяти відбору найбільш ефективних стратегій та стандартів, а з іншої – забезпечувати ефективне використання національних ресурсів країни. Правильно організований державний аудит забезпечує суспільство інформацією про якість роботи уряду та дає змогу судити про ступінь демократичності, відкритості та ефективності органів влади [3, с. 25].

Варто зазначити, що становлення державного аудиту на сучасному етапі розвитку України передбачає формування такої системи, яка б охоплювала всі рівні економіки, була б побудованою на єдиних методологічних і організаційних нормах, принципах і вимогах функціонування, на вирішенні поставлених завдань стосовно використання суспільних ресурсів, з чітким розмежуванням функцій та повноважень органів державного аудиту та державного фінансового контролю.

Першою найбільш важливішою проблемою розвитку державного аудиту є відсутність єдиної законодавчої бази, яка б регулювала процес проведення аудиту в державному секторі та чітко визначала б завдання, що стоять перед контролюючими органами. З 1998 року Україна є членом Міжнародної організації Вищих органів державного аудиту (INTOSAI). У своїй діяльності INTOSAI керується Лімською декларацією керівних принципів державного аудиту (1977 р.), яка містить концептуальні підходи, визначає цінності демократичності та незалежності вищих органів контролю державних фінансів [1].

Враховуючи вимоги базових положень Лімської декларації керівних принципів аудиту в правовому полі організації державного фінансового контролю в Україні, потрібне внесення змін до Конституції України щодо визначення засад заснування вищого органу державного аудиту, необхідного ступеня його незалежності й основних повноважень з питань державного аудиту. У новому законі про Рахункову палату України, на нашу думку, повинен міститися припис, який чітко визначає мету її діяльності, на верховенство Рахункової палати в системі державних органів, які здійснюють фінансовий контроль. Слід ставити питання і в частині розроблення та прийняття Закону України «Про державний аудит» щодо основ організації тривірневої контрольної-ревізійної системи. Здійснення вищезазначеного цього можливе лише за умови співставлення окремих нормативних приписів українського і міжнародного законодавств з результатами сучасних наукових досліджень за тематикою, що розглядається [5, с. 195]. Кабінет Міністрів України прийняв Концепцію розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, метою якої є підвищення ефективності використання державних фінансів. Дана Концепція була розроблена на термін з 2005 – 2009 роки, але невдовзі її було продовжено до 2017 року [6, с.187].

Другою важливою проблемою розвитку державного аудиту є відсутність єдиної системи принципів, правил та методології його реалізації. Слід зазначити, що на

сьогодні немає розвиненої відповідної науково-дослідної бази, практично відсутні сучасні науково-практичні розробки, невеликою є кількість наукових публікацій, щодо дієвості, результативності та ефективності державного аудиту [3, с. 26].

Третьою гострою проблемою розвитку державного аудиту є відсутність налагодженого механізму взаємодії органів законодавчої, виконавчої влади на державному і регіональному рівнях та наявність ієрархічної замкнутості, що призводить до дублювання функцій при здійсненні контролю за законністю витрачання ресурсів держави. Тому наступним заходом держави, за логікою, повинно бути недопущення будь-якого дублювання за допомогою розмежування контрольних функцій Рахункової палати, органів Державного казначейства, Контрольно-ревізійних органів і контрольних служб головних розпорядників бюджетних коштів.

Четвертою проблемою розвитку державного аудиту в Україні є відсутність широкого впровадження сучасних інформаційних технологій, які могли б дати можливість підвищити інформаційну взаємодію контрольних органів. Важливим кроком для вирішення цієї проблеми розвитку державного аудиту повинно мати створення інформаційно-аналітичної бази даних щодо проведених контрольних заходів, їх результатів, прийнятих за їх результатами рішень і вжитих заходів, розробка щорічного єдиного загальнодержавного плану контрольних заходів на основі концепції координації діяльності державних контрольних органів, а також забезпечення своєчасного і прозорого оприлюднення відповідної інформації.

Не менш важливою є проблема відсутності регіональних незалежних органів фінансового контролю. В більшості випадків така проблема призводить до неефективного витрачання коштів місцевих бюджетів, що значно обмежує в майбутньому фінансові можливості регіону (міста). Саме тому важливим кроком щодо вирішення такої проблеми повинен стати регуляторний механізм взаємодії між органами контролю в усіх ланках бюджетної системи. Сучасний розвиток системи державного аудиту в Україні також зумовлений проблемою неналежної професійної підготовки фахівців, відсутності певних знань стосовно практичної діяльності відповідно до умов сьогодення, а також досягнень науки і техніки. Тому необхідними завданнями будуть: створення науково-дослідницької бази підготовки кадрів для роботи в системі державного аудиту; підготовка програм підвищення кваліфікації державних аудиторів; запровадження сертифікації зовнішніх державних аудиторів; розробка програм атестації кадрів; підготовка та проведення навчально-методичних і науково-практичних семінарів з проблем державного аудиту тощо [4, с.195]. Отже, враховуючи вищезазначені проблеми розвитку державного аудиту в Україні, можна зробити висновок, що розв'язання цих проблем можливе, а вдосконалення системи державного аудиту в Україні може стати запорукою ефективного функціонування державних фінансів.

Література:

1. Концепція розвитку державного внутрішнього фінансового контролю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 травня 2005 р., № 158-р.
2. Журна Ж. А. Становлення системи державного аудиту в Україні / Ж. А. Журна // Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності в сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці. Науковий вісник Ужгородського університету. – 2010. – № Спец. вип. 29. Ч. 2. - С. 232-235.
3. Протасова К.В. Державний аудит: стан та перспективи розвитку / К. В. Протасова // Управління розвитком. – 2011. - № 2 (99). – С.167-169.
4. Слободяник Ю.Б. Стратегія формування і розвитку системи державного аудиту в Україні / Ю.Б. Слободяк // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2011. – Спец. вип. 33. Ч. 1. – С. 193-196.
5. Чекалкіна О.С., Писаренко О.Ю. Процес удосконалення державного аудиту в Україні / О.С.Чекалкіна, О.Ю. Писаренко // Управління розвитком. – 2011. - № 2 (99). – С.187-188.